

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ SR

LAUSUNTO 31.8.2022

Lausunto koskien ehdotusta kulttuuriperintöstrategiaksi 2022-2030

Lausunnonantajan lausunto ja vastaukset kysymyksiin

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

Yleisellä tasolla strategia on vaikuttavalla tavalla kiinni ajassa ja ottaa hyvin kantaa kestävästä kehityksen tavoitteisiin sekä niihin liittyviin sosiaalisiin, taloudellisiin ja kulttuurisiin kysymyksiin huomioimalla myös luontoa ja ympäristöä koskevat painopisteet osana kulttuuriperinnön kokonaisuutta.

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

Strategiassa otetaan kiitettävällä tavalla huomioon ilmastonmuutos ja luontokato kulttuuriperinnön kontekstissa. Tämä alleviivaa ekologisen, sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen kestävästä kehityksen keskinäisriippuvuutta. Säätiömme tehtävän, Itämeren ja sen kulttuuriperinnön pelastaminen tuleville sukupolville, kannalta huomiomme kuitenkin kiinnittyy merellisen ja vedenalaisen, ylipäättään vesistöihin liittyvän kulttuuriperinnön puuttuminen strategiasta. Ymmärrettävästi kaikkia kulttuuriperinnön osa-alueita ei strategiassa voida mainita tai luetella, mutta vesiin liittyvä kulttuuriperintö tulisi mielestämme tulla mainituksi. Sitä mitä ei mainita, ei ikään kuin ole olemassa, eivätkä toimenpidelinjaukset tavoita.

Kommenttinne lukuun 5.1

Nykydokumentoinnin tallentaminen ja dokumentointi- ja tallennusmenetelmien kehittäminen ja monimuotoistuminen on tärkeää. Samalla tulee pitää huolta siitä, että nykydokumentointi ei sulje kulttuuriperinnön tiedon ääreltä ihmisryhmiä, joilla ei syystä tai toisesta ole pääsyä digitaalisten kulttuuriperintöpalvelujen äärelle. Kulttuuriperinnön moninaisuuden saavutettavuudesta on pidettävä huolta.

ITÄMERTA PELASTAMASSA

Kommenttinne lukuun 5.2

Luvussa ei mainita merta, tai vesistöjä, vaikka rakennuskanta, maankäyttö, perinnebiotoopit, metsienhoito, energiantuotanto, liikenne, rakennusala ja arkeologinen kulttuuriperintö tulevat erikseen huomioiduksi. Luvun lopussa oleva maininta tulvien ja merenpinnan nousun osalta yksin, ei näkemyksemme mukaan vastaa sitä, miten meren ja vesistöjen kulttuuriperintö tulisi tässä luvussa huomioida. Meriin ja vesistöihin liittyvä kulttuuriperintötieto ja -taidot sekä näihin liittyvä kestävä käyttö ja hoito ovat ensiarvoisen tärkeitä kysymyksiä ilmastonmuutoksen kokonaiskuvassa.

Kommenttinne lukuun 5.3

Teettämämme valtakunnallisen koulututkimuksen mukaan (2022) suomalaisnuoret tunnistavat Itämeren moninaisen roolin virkistyneen keitaana ja vilkkaana liikenneväylänä. Itämeren ainutlaatuisuus tiedostetaan, mutta meren hyvinvointia uhkaavia ongelmia, kuten rehevöitymistä ei vielä tunneta laajasti. Tieto on osittain jäsentymätöntä ja omiin kokemuksiin perustuvaa. Näkemyksemme mukaan varhaiskasvatukseen ja eri kouluasteille tulee nivoa mahdollisuus siniseen, merelliseen tietoon. Näkemyksemme on, että osana oppimisen ja osaamisen kokonaisuutta tulee luoda meren lukutaitoa vahvistava, eri kouluasteet läpäisevä merten oppimispolku osana muuta kulttuuriympäristökasvatusta ja ympäristöhistoriallista kasvatusta. Meren lukutaito vahvistaa toimenpidelinjauksissa mainittua monitieteisyyttä, kansainvälisyyttä sekä keskustelua ja osallisuutta.

Kommenttinne lukuun 5.4

Merellinen kulttuuriperintö on olosuhteiltaan erityisen herkkää vahingoittumiselle. Samalla kun kulttuuriperinnön nykyistä taloudellista hyödyntämistä halutaan laajentaa, tulee samalla turvata kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristökokonaisuuksien paitsi sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys ja hyvinvointi, myös kohteiden ekologinen kantokyky ja kestävyys. Kulttuuriperintöä ei ole ilman ekologista hyvinvointia.

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

Strategian vaikuttavuus riippuu toimeenpanosuunnitelmasta ja sen käytäntöön viemisestä. Strategia on varsin selkeästi nostanut esiin yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset. Yhteiskunnallinen ja taloudellinen vaikuttavuus mitataan sillä, millä tavoin strategiassa mainitut kestävä kehityksen ulottuvuudet ja näiden keskinäisriippuvuudet tulevat laajasti ja poikkihallinnollisesti ymmärretyksi ja huomioiduksi.

ITÄMERTA PELASTAMASSA

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

Tervehdimme strategian otsikon mukaisesti ilolla kulttuuriperinnön nostoa voimavarana kestäväälle tulevaisuudelle ja hyvälle elämälle. Oman toimialamme ja tehtävämme puolesta toivomme kulttuuriperinnön moninaisuuden, sinisen tiedon ja meren lukutaidon nousevan strategiaehdotuksessa muiden mainittujen kulttuuriperintöalojen rinnalle.

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidättekö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

Toimeenpanosuunnitelma on tärkeä työkalu mittaamaan strategian toteutusmahdollisuuksia käytännössä. Toimeenpanosuunnitelmassa on syytä avata tarkemmin kulttuuriperintökäsitteen ja kohteiden moninaisuutta sekä kohdentaa toimenpiteitä erityistä huomiota vaativille osa-alueille erityisesti ilmastonmuutoksen ja luontokadon kontekstissa ulottuen myös meriin ja vesistöihin yleensä.

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

Toimeenpanosuunnitelman laatimisessa on hyvä käyttää vastaavia osallistamisen tapoja kuin on tehty strategiaa laadittaessa ja kuitenkin siten, että moninaisuus toteutuu myös osallistuvien tahojen osalta.

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

John Nurmisen Säätiö osallistuu mielellään toimeenpanosuunnitelman laatimiseen. Toimimme omalta osaltamme jo nyt merellisen kulttuuriperinnön puolesta eri tavoin ja olemme hyvin mielellämme mukana kehittämässä ja edistämässä monitieteistä, osallistavaa ja keskustelevaa kulttuuriperintöstrategian toimeenpanomallia.

Helsingissä 31.8.2022

Annamari Arrakoski-Engardt
Toimitusjohtaja
John Nurmisen Säätiö

ITÄMERTA PELASTAMASSA

John Nurmisen Säätiö Y-tunnus 0895353-5 Helsinki • Katuosoite: Pasilankatu 2, 00240 Helsinki